

שם המחקר: השפעת פעילות אתגרית על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית וקשה ועל

תפיסת הצוות את מסוגלותם של המשתתפים

רשות המחקר: עמותת אתגרים

שנה: 2013

מס' קטלוגי: 103

שמות החוקרים: ד"ר דנה רוט, חלי פרץ, שירה ורדי

המחקר מומן על-ידי קרן שלם, עמותת אתגרים.

תקציר המחקר

פעילות אתגרית בטבע הינה מושג רחב הכולל מכלול של פעילויות חווייתיות המתבצעות בהקשר חיצוני. על אף שהיקף המחקר בתחום הפעילות האתגרית בפרט והשימוש התרפויטי בפעילות חוץ בכלל הולך וגדל (Attarian, 2005), המחקר העוסק בהשפעת פעילות זו על אוכלוסיות עם מוגבלות הוא מועט ביותר.

בנוסף, הספרות מצביעה על כך שמטפלים באנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית קשה, סובלים מציפיות נמוכות ומידה רבה של אוטומטיזציה, עקב ירידה באמון של הצוות לגבי מסוגלות המטופלים. מחקר זה נועד לבחון את השפעת הפעילות האתגרית על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית עד קשה. מטרה נוספת היא לבחון את השפעת ההשתתפות בפעילות האתגרית על עמדות הסגל כלפי המשתתפים (תפיסת יכולת ההשתנות ותפיסת המסוגלות).

לשלושים משתתפים עם מוגבלות שכלית התפתחותית התקיימה פעילות רצף אתגרית לאורך כ-15 מפגשים שבועיים על ידי עמותת 'אתגרים'. במערך מחקר תוך-נבדקי, מדריכי 'אתגרים' מילאו מדד השתתפות בפעילות האתגרית עבור כל משתתף מיד לאחר הפעילות, כמו כן שאלוני בריאות נפשית מולאו עבור כל משתתף על ידי אנשי הצוות בתחילת ובסוף התהליך. כמו כן נמדדו עמדות כלפי יכולת ההשתנות של המשתתפים הן בקרב אנשי צוות העדים להשתתפותם בפעילות האתגרית, והן בקרב אנשי צוות ה'עיוורים' לתהליך האתגרי.

נמצא כי המשתתפים גילו עלייה מובהקת לאורך תהליך הרצף בכל מדדי ההשתתפות - חברתי, פיזי, רגשי, התנהגותי, הנאה ועניין. כמו כן בתוך מדד רווחה נפשית, נמצאה עלייה מובהקת בתחום של קשרים רגשיים בקרב משתתפים עם מוגבלות שכלית קשה, ואילו עלייה במדד חוסר שליטה עצמית בקרב משתתפים עם מוגבלות שכלית בינונית. בניגוד להשערות המחקר, לא נמצא שינוי מובהק בעמדות אנשי הצוות בין טרום הפעילות לאחריה, וכן לא נמצא הבדל מובהק בין קבוצת אנשי הצוות הנוכח לבין אנשי הצוות ה'עיוורים' לפעילות.

הממצאים ממחישים את חשיבותה החברתית של פעילות אתגרית בטבע עבור אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית; בדיון מוצעים הסברים לממצאים המתבססים על עקרונות העבודה האתגרית בטבע. למחקר זה השלכות יישומיות חשובות הן בתחום הפרקטיקה וההתערבות עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, והן תרומה לגוף הידע הנצבר והחדש יחסית בתחום הפעילות האתגרית.